

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
terviktekst
08.07.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 05.07.2023, 190

Tilleoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud 09.05.2014 nr 67

[RT I, 10.05.2014, 36](#)

jõustumine 20.05.2014

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine
22.06.2023

Avaldamine
[RT I, 05.07.2023, 1](#)

Jõustumine
08.07.2023

Määrus kehtestatakse [looduskaitseaduse](#) § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Tilleoru maastikukaitseala² kaitse-eesmärk

(1) Tilleoru maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

- 1) Ahja jõe keskjooksu ürgorgu ja selle lisaorge, seal esinevaid devoni liivakivipaljandeid, allikaid ja jõge ning metsa- ja niidukooslusi, samuti kaitsealuste liikide elupaiku ja kaitsealuseid üksikobjekte;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260)³, niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusemetsad (9010*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- 3) nende liikide elupaiku, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II ja V lisas. Need liigid on paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), harjus (*Thymallus thymallus*) ja harilik võldas (*Cottus gobio*);
- 4) jalgtarna (*Carex rhizina*) ja selle elupaiku.

(2) Kaitseala maa- ja veela jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Põlva maakonnas Kanepi vallas Varbuse külas, Kõlleste vallas Ihamaru külas ning Põlva vallas Kiuma ja Puskaru külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;

- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiri kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

- (1) Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.
- (2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud.
- (3) Kaitsealal on lubatud jahipidamine.
- (4) Kaitsealal on lubatud kalapüük.
- (5) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, ning eramaal kinnisasja omaniku või valdaja loal.
- (6) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Üuemaal on rahvaürituse korraldamine lubatud omaniku loal.
- (7) Kaitsealal on lubatud:
 - 1) sõidukiga sõitmine teedel;
 - 2) sisepõlemismootoriga ujuvahendiga sõitmine kaitseala veekogudel;
 - 3) kaitseala valitseja nõusolekul maastikusõidukiga sõitmine;
 - 4) kaitseala valitseja nõusolekuta väljaspool teid, sisepõlemismootoriga ujuvahendiga ja maastikusõidukiga sõitmine üksnes järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, piiranguvööndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, maatulundusmaal metsamajandus- ja põllumajandustöödel ning õuemaal.

§ 6. Keelatud tegevus

- Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:
- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
 - 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
 - 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
 - 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
 - 5) anda projekteerimistingimusi;
 - 6) anda ehitusluba;
 - 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba või ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks;
 - 8) jahiulukeid lisasöötä.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

- (1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.
- (2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuse juures ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.
- (3) [Kehtetu -RT I, 05.07.2023, 1- jõust. 08.07.2023]

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

- (1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks ning kaitsealuse liigi ja selle elupaiga kaitseks.
- (2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:
 - 1) Merioone sihtkaitsevöönd;

2) Tille sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Merioone sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on liivakivipaljandite, koopa ja allika, vanade metsakoosluste ning maastiku kaitse. Kaitstavad elupaigad on vanad loodusmetsad, allikad ja allikasood ning liivakivipaljandid.

(2) Tille sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on vanade metsakoosluste, jalgtarna (*Carex rhizina*) elupaikade ja maastiku kaitse. Kaitstavad elupaigad on vanad loodusmetsad ja rohunditerikkad kuusikud.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ning poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus;
- 2) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine, välja arvatud §-des 5, 10 ja 12 nimetatud tegevus;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 12. Vajalik tegevus

Sihtkaitsevööndis on vajalikud tegevused jalgtarna kasvutingimuste säilitamiseks ning vajaduse korral metsa- ja võsaraie maastikuilme taastamise ja säilitamise eesmärgil.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on Tilleoru piiranguvöönd.

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Kaitstavad elupaigatüübid on lamminiidud ning jõed ja ojad.

§ 15. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) ehitise püstitamine, arvestades §-s 6 sätestatud;
- 3) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, juhul kui pinnas seda võimaldab;
- 4) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud metsamaal ja poollooduslikul rohumaal.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud uuendusraie, arvestades järgmisi tingimusi:

- 1) lageraie kuusikutes ja hall-lepikutes on lubatud kuni 1 ha suuruse langina ning turberaie kuni 5 ha suuruse langina;
- 2) raie tegemisel metsamaal tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb jätta raielangile hektari kohta alles vähemalt 20 tihumeetrit puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasisid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjalgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

§ 16. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 2) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 3) maavara kaevandamine.

§ 17. Vajalik tegevus

Piiranguvõõndis on poollooduslike rohumaade esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine ja karjatamine ning vajaduse korral metsa- ja võsaraie maastikuilme taastamise ja säilitamise eesmärgil.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 18. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 19. Kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud].

§ 20. Menetluse läbiviimine

Kaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri 12. märtsi 2009. a käskkirjaga nr 357 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas⁵.

§ 21. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

²Tilleoru maastikukaitseala on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1957. a määrusega nr 242 „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s” asutatud maastikulise keeluala Tilleorg baasil. Nimetatud keeluala kaitsekorda ja piire ajakohastati Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. aprilli 1959. a määrusega nr 119 „Riiklike maastikuliste, geoloogiliste, botaanilis-zooloogiliste, botaaniliste ja ornitoloogiliste keelualade ja nende piiride kinnitamisest” ning Põlva Rajooni Tööräha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee 29. märtsi 1972. a otsusega nr 29 „Looduse kaitsest Põlva rajoonis”. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktist 49 sisaldab kaitseala Ihamaru-Tilleoru loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitseala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (möötkava 1: 10 000) ja maakatastri andmeid. Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja Maa-ameti veebilehel www.maaamet.ee.

⁵Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Lisa Tilleoru maastikukaitseala